

ЧЕШМАТА-ПАМЕТНИК НА ХУБАВАТА НЕДЯЛКА

Чешмата паметник на хубавата Недялка се намира в Гръцката махала в двора на черквата “Успение Пресвета Богородици” или Малката Богородица, както е по-позната. Чешмата е изградена върху мястото, където, според организаторите на градежа, през 1856 г. била погребана Недялка от Тулча.

Тулча, 1850 г.

През пролетта на 1856 г. Недялка била 16–17-годишна красива девойка от гр. Тулча, имала зелени очи и косата ѝ стигала до земята. Към края на Кримската война руските войски обсадили за пореден път гр. Тулча, превзели го и в суматохата комендантът на Силистренската крепост Салих Ферит паша отвлякъл хубавата Недялка. Преоблякъл я в мъжки дрехи, поставил кехаята си Хюсеин за неин пазач и я скрил в селата Еникьой и Малка Франга, тоест в сегашните села Куманово и Яребична, местейки я последователно от едното в другото село. Вън от себе си от отчаяние, родителите на Недялка пристигнали във Варна и отишли в дома на митрополит Порфирий да търсят помощ от него. Митрополитът бил просветен и влиятелен човек, но същевременно бил и в достатъчна степен реалист, за да си прави илюзии, че може да задвижи тромата и враждебна машина на турското следствие. Затова предложил на родителите на Недялка да отидат заедно при белгийския консул Емануел Тедески, който, с брат си Адолф, имал особено влияние върху турските управници. Когато въведени от митрополит Порфи-

Митрополит
Порфирий

рий, родителите разказали на консула Тедески за голямото зло, което ги е сполетяло, консулт искрено се възмутил. Той веднага облякъл официалната си консулска униформа, вдигнал прислужника, наредил му да запалят фенера и малко след полунощ потропал на вратата на коменданта на Варненската крепост Али бей. Моментът наистина бил крайно неблагоприятен, тъй като – особено през нощта, пък и поради начевашия Рамазан – било почти невъзможно да бъде накаран турски големец да прави каквото и да било. Все пак Али бей изкомандвал една потеря да започва издирването, а консулт Емануел Тедески, спретнат в официалната си униформа, останал цялата нощ в конака да чака и да следи развитието на събитията.

На другия ден по обяд довели един каруцар, когото разпитали в присъствието на Тедески. Отначало подплашеният каруцар отричал да разбира за какво въобще му говорят, но когато Али бей дал дума, че животът му ще бъде пощаден, каруцарят разказал как Салих Ферик паша, за да прикрие следите на отвлечането, го наел да откара Недялка в Русе. Действително, той не можал да се наеме с тая работа, но знаел къде в този момент се намират тя и нейните похитители и посочил мястото между Еникьой и Франга. Али бей веднага изпратил втора потеря, която се отправила право към посоченото място, и не след дълго потерята настигнала похитителите. Щом разбойниците чули шума от конете и разбрали, че конниците се насочват към тях, решили да прикрият следите си и да избягат. Онбашията Исмаил извадил нож, Недялка се разпищяла сърцераздиращо, конниците чули писъците, насочили се към тях, тогава онбашията забил ножа в сърцето на нещастната девойка и когато преследвачите пристигнали, тя била вече мъртва, от убийците нямало и следа, дори върху трупа ѝ била нахвърляна набързо шума. Малко след това преследвачите натоварили тялото ѝ на каруца и го докарали в конака във Варна, където чакали консулт Тедески и митрополит Порфирий.

За сюжета на релефите авторът почерпил вдъхновение от евангелската среща на Христос със самарянката. За да доближи чешмата паметник до историческото време на Недялка, авторът поставил в центъра на паметника, над крана за вода, порцеланова снимка на хубаво момиче от онова време.

Освещаването на чешмата-паметник станало на 23 август 1995 г., по време на празника на патрона на храма – Света Богородица и продължило цял ден. Присъствали много миряни, вкусна трапеза с агнешко жертвоприношение зад храма белязало края на храмовия празник.

